

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből, Kedden Aprilis 23-dik napján, 1816-dik esztendőben.

Frantzia Ország.

A' General-Lajtnant Drouot' processusa, ámbár ő halálra nem ítéltetett is, olyan nevezetes volt; hogysok tekintetben meg érdemi a' figyelmetességet. Az első (Párisi) katona osztályból valók voltak a' Birái, úgymint: Gen. Lajtnánt Gróf *Anthoard* (Előülő); Báró *Rogniat* és Báró *Tavici* Gen. Lajtnantok; Oberster Marquis *Marcillac*; Svadronos Kapitány *Vicomte Pons*; Kapitány *Dutius*, és Kapitány *Vergennes* (Birák). Kapitány *Ressius* mint Királyi Biztos. Batalionkommandáns *Deloug*, mint Referens, és *Boudin*, mint Jegyző. —

Az ülés Aprilis' 6-dikán tizenegyedfél óraker kezdődött-el. Először az Akták olvastattak-fel. Ezekből azt kellett legelőbb is kitanúlni, hogy vett-é Gen. *Drouot* azután, hogy a' maga Császárával *Elba* szigetére ment lakni, mint Frantzia Genesális, fizetést vagy nem vett? Ezt azért volt szükség tudni az ítélő bírának, minthogy a' Gen. *Drouot* legfőbb menetsége abban állott, hogy ő az 1814-dik-esztendő' Aprilisének 10-dik napjától fogva nem tartatott Frantzia hazafiának lenni. Ki is jött az Aktákból az, hogy noha neki meghagyott az a' jussa, hogy a' fizetését vehesse, azt, a' nevezett naptól és esztendőtlől fogva tsakugyan nem vette, azért, mert

nem akart tovább úgy tartatni, mint Frantzia polgár. Ugyan ezen Aktáknak megvizsgáltatásából nyilatkoztak-ki az itt következő négy dolgok: —

Először: — Mikor az *Elbai* hadi biztos *Lecour*, 1815-ben Febr. 26-dikán látta volna, hogy a' fegyveres seregek hájóra ülnek, ekképpen szollott Generális *Drouot*hoz a' *Porto-Ferrajoi* kikötőhely' partján: *Sajnálom, hogy részese nem lehetek ennek az expeditziónak, a' melly meg lehet, hogy veszedelmekkel leszén összekötve.* — *Drouot* így felelt: Ne bánkodjék biz ezen Barátom oly nagyon! Mi felettebb nagy bolondságot tsináfunk; ha tanátsomat követnék, mi nem távoznánk-el *Elbáról.* —

Másodszor: — *Madame Dechampes* a' *Napoleon*' *Fourirjának* felesége, szerentsés-utat kívánván *Elbáról* való elindulásakor *Drouotnak*, s ez meg fogván az aszszony' kezit, így felelt neki: *Bonaparte* az én jóvállasom ellen teszi ezt az expeditziót; mi meg fogjuk banni, hogy *Elbát* idehagytuk. —

Harmadszor: — Midőn *Madame Borghesétől*, a' *Bonaparte*' egygyik hugától elbutsuzott Generális *Drouot*, felettebb nagy nyughatatlanságot mutatott.

Negyedszer: — Báró *Poroul*, a' kü *Elba* szigetén a' *Bonaparte* Bévevője és Fizetője volt, azt a' bizonytságot tette *Drouot-*

rol írásban, minthogy beteg lévén az ítélőszék előtt meg nem jelenhetett, hogy ő hallotta, hogy *Drouot* ekképpen beszéllett legyen: Én míg ide volt, mindent meg tettem, a' mit csak meg tettem, hogy a' Császárt az *Elbáról* való eltávozásról lebeszélhessem. Mikor már a' tengeren voltunk, egyszer néhányan a' hajó' fedelén állva beszélgettünk. Bonaparte réám mutatván, ekképpen szollott: Ha ennek az okosnak hitelt adtam volna, nem távoztam volna el *Elbáról*: de mi haszna lett volna annak is? *Portoferrójában* még veszedelmesebb lett volna maradni. —

Mind ezeknek felolvastatása után déltájban bekísérték magát *Drouotot* is az ítélőszék' szalájába. Pél Generál-Lajtnánti formaruhába öltözködve 's a' fején fejrlihomos kalap lévén, erre a' kérdésre, hogy ki legyen, ekképpen felelt: *Drouot Antalnak* hívják; 42 esztendőös vagyok; *Nancy* városában születtem; Gróf, General-Lajtnánt, 's a' Betsület-Legióban Nagy Tiszt vagyok.

Az azután eleibe tétetett kérdések 's az ő ezekre tett feleletei így következnek: —

Hol volt 1814-ben Aprilis 12-dik napján? — *Fontaineblauban* Napoleonnál; az ő Adjutánsa 's egyszersmind az ő testőrő-seregének Major-General-Adjutánsa voltam.

Mikor hagyta - el ezen Kommandánságot? — Aprilis' 11-dik napján, mikor a' békességkötés ratifikáltatott.

Hol volt az óta? — *Napoleonnal* *Elba* szigeten, melynek ő engem, mikor oda megérkeztünk, Kormányozójává tett vala. Egyszersmind az ő testőrő seregének is Kommandánsa voltam.

Mitsoda meghatalmaztatást kapott volt arra, hogy idegen szolgálathba lépjék? — Az Aprilis 11 - dik napján készült békességkötés által hatalmaztatam-meg arra.

Igen de ez a' meghatalmaztatás csak feltétel alatt történt? — Ezen kötésnek ti-

zennyoltzadik tikkelye semmi feltételt nem szabott azoknak eleikbe, a' kik Bonaparté-val elmentek.

Megmaradott-é szüntelenül *Elba* szigetén? — Én onnét Febr. 26 - dikáig, a' mikor hajóra ültünk, ei nem távoztam. Az előtt 8 vagy 10 nappal, a' kikötőhely mellett, sétálásközben azt mondotta nekem *Napoleon*, hogy ötet egész *Frantzia* ország sajnálja, és ő nem soká el fogja hagyni a' szigetet, hogy a' *Frantziák'* kívánságának engedjen.

Nem esmeretes-é az Úr előtt semmi Proklamátzió, a' mellyet *Bonaparte* 's az ő fegyveres társai a' *Frantzia* ármádához intéztek? — Igen; az esmeretes előttem, a' mellyet *Bonaparte*, a' mi általevezésünk alatt maga írt, és hogy azt aláírjam, éppen a' kiszálláskor parantsolta.

Megesmérné - é azt most? — Megesmérném; ha éppen azt mutatnák elő, mellyet aláírtam.

Ekkor eleibe terjesztettek Generális *Drouotnak* két Proklamátziót, tudni illik egygyet, a' melly a' *Bonaparte*' kiszállása után az utzákra kifüggesztetve volt, és még egy mást, a' melly, annak idejében, a' *Monitörben* kihirdettetett. Ezek, némely kifejezésekben különböztek egymástól valamit, hanem a' Király és familiája ellen a' leggorombább megbántásokat foglaltak magokban, 's a' sereget a' *Napoleonhoz* való pártolásra rogatták. Generális *Drouot* mind kettőt elolvastván, így szollott: — Én ezen két Proklamátziók között különbséget találok: de sem az egygyik sem a' másik nem az, mellyet én alá írtam. Mellyet én aláírtam, igaz, hogy rogatta a' seregeket a' *Napoleon* zászlója alá való állásra; de nem voltak benne semmi efféle személyes megbántások, mellyek itt ezekben magamnak is hosszúságoosok.

Hány emberé volt az Uraknak, mikor kiszállottak? — Nyoltzszász negyven; hanem én azt nem hihettem, hogy mi fegy-

veres kézzel akarunk Frantzia Országba-hé-
ütni.

Tudva volt-é az Úr előtt a' Király ál-
tal Mártzius' 6-dikán kiadatott Proklamá-
zió? — Tudva volt; Lyonban Mártz.
12-dikén esett tudomra. De én a' *Napoleon*
alattvalója voltam; én ő tőle máshoz
senkihez által nem állhattam. Ha az én ő
eránta való hűségem már minden próbát
ki nem állott volna is, azt azon vesze-
delmek még nagyobbá tették volna, a'
mellyek között ő volt, 's a' mellyekbe en-
gemet is magával egygyütt belejék vont
vala.

Mikor *Bonaparte* Paireket neve-
zett, nem foglalt-é helyet az Ur a' Pai-
rek' kamarájában? — Igen; e' szüksé-
ges következése volt az én Fejedelmem
eránt való engedelmességemnek, annak a'
ki már ekkor Frantzia Orzágnak is Feje-
delme lett vala.

Miért nem ment-el az Ur véle az ő
másodszi lemondása után? — Én előbb-
ször abban a' meggyőződésben voltam, hogy
egy oly Fejedelmet kísérek, a' ki engem jó
téteményekkel megtetézett volt: az ő má-
sodszi lemondásakor ellenben engemet a'
Provisoriai Orzáglószék a' testőrző sereg
Kommandánsává nevezett vala, és így még
azután is használhattam hazámnak; tehát
itthon maradtam.

Miért adta magát az Úr a' fogságra ön-
ként által; úgy látszott, hogy a' bñtsesség
azt diktálja az Urnak, hogy fusson-el? —
Kevéssel Juliusnak 24-dike előtt, a' test-
őrző sereget összehívtam, 's az eránt va-
ló nyilatkozatásomat, hogy a' Királynak
alája akarom adni magamat, beküldöttem.
Jul. 24-dikén kijött az a' Királyi rendelés,
melyben én is megneveztetve voltam. Ha
eltávoztam volna, bñösnek tartottak vol-
na; nekem semmit nem vetett szememre
lelkiesméretem; ítélő biráimnak mindenre
tudok felélni.

Kérte - é az Úr a' maga fizetését, a'
mellyet Elba szigetén ki nem vett volt,

azólta, hogy Frantzia országba vissza ér-
kezett? — Nem kértem; csak az 1814-dik
esztendőnek Januáriusára, Februáriusára,
Mártziusára, és Aprilis 10 első napjaira
valót kértem, a' meddig tudni illik
Frantzia katona voltam; az után telyesség-
gel semmi fizetést Frantzia országtól venni
nem akartam, minthogy nevezetesen ezen
időpontban egész meghatározással kinyilat-
koztattam vala; hogy telyességgel nem aka-
rom, hogy addig, míg Elbán leszek, a'
Frantzia armádához tartozó embernek tar-
tsanak lenni.

Vége lévén ezen kikérdeztetésnek, mint
bizonyosság belépett Marschal *Macdonald*
is az ítélőszék' szalájába, 's minekutánna né-
melly kérdések tetettek eleibe, így beszél-
lett: — “

„Én a' *Ligerisi* armádának elosztatásá-
ra éppen akkor érkeztem vala meg ennek
Stábjához *Bourgesbe*, a' midőn Generális
Drouot, a' Királynak Jul. 24-dikén kijött
Rendelésében megneveztetve lévén, a' test-
őrző sereg vezérlését elhagyta, hogy ma-
gát, önként fogságra adja. Nekem úgy
esett értésemre, hogy ez a' testőrző sereg
a' Gen. *Drouot* tanátslásainak és vezérlésé-
nek bñtsessége eránt a' Julius' 3-dikán Pá-
risban készült Kapitulatzió' idejének legfél-
elmesebb szempillantataiban egész bizoda-
lommal viseltetett, és hogy ezen hasznos
peldaadást az armáda' egyéb részei is kö-
vetvén, így történt, hogy Páris' városa az
ötet fenyegető veszedelemtől megmeneke-
dett. Minekutánna ugyan ez a' testőrző
sereg a' *Ligerisen* túl lévő vidékekre
küldetett volna, ezt Gen. *Drouot* a' ma-
ga szorgalmatos gondoskodása és áthatatos-
sága által legszorosabb fenyték alatt tar-
totta, 's annak minden részei között egy-
gyességet tsinálván, azt végezetre a'
Királynak egészen alája adta. Ez a' Gene-
rális a' meghevesedett fejeket letsendesítet-
te, 's a' veszedelmeket, kik a' sereget
ismét megtántoríthatták 's oly dolgokat kö-
vethetnek volna el, mellyeket az egész or-

ország megérezhetett volna, a' seregtől elküldötte. Ez a' szerentsés 's a' Királyra és hazára nézve a' testörző seregnél véghez vitetett törekedés 's annak az egész ármádához való befolyása, indította ezt arra, hogy magát engedelmességre bocsássa. Így tehát Gen. Drouotnak ezen magaviselete mentette meg hazánknak a' Ligérisen túl lévő részét az idegen seregeknek oda való beütésektől 's a' további nagyobb veszedelmektől, és kigyógyította az egész ármádát a' maga hibás képzelődéseinek betegségből. Az igazság már most kötelességemmé teszi ezen helyen annak fennszóval való kinyilatkoztatását, hogy az ármáda' vezérjeinek elméjébe beöntetett jó intézeteknek, és annak a' példaadásnak, mellyet a' testörző sereg, a' több seregeknek mutatott, köszönhetjük azt, hogy az ármádának közönséges elosztattatása, a' melly réám biztattatott vala, illy tsendesen végre hajtott. Generális Drouot oly közönségesen esmértetik és betsültetik, hogy én az ő katonai talentumairól többet beszélni egészen szükségtelen dolognak tartom, 's nem is beszélhetnék azok felől a' nélkül, hogy az ő betsületeségét meg ne bánthassam. "

Ezen beszéd után Drouot-hoz szollván az előlülő, kérte, hogy akar-e a' Marschal Ur' mondásaira valami megjegyzéseket tenni? melyre azt felelte Drouot könyvező szemekkel és fájdalmas szívvel, hogy, mivel a' nagy keserűség miatt nem beszélhet, a' maga arra való feleletét írása fogja tenni. Le is írta mindjárt, 's a' Prokátora Girod de l'aine felolvasta. Ennyiből állott: Nem tudom miképpen fejezhessem ki a' Marschal úr eránt való háladatos érzékenységet az én mentsegré tett nyilatkoztatásáért. Minden ohajtásaim teljesedtek, midőn azt látom, hogy Frantzia országnak legigasságosabb katonájának betsületét megérdemeltem.

Minden Aktáknak felolvastatása 's bizonyosságoknak meghalgattatása után így szol-

lott a' Referens: — „Mi Generális Drouotot, nem tekinthetjük úgy, mint a' ki a' maga Királyának árulója lett volna, mivel hogy ő nem volt az országban, a' Királyhoz való hűségre semmi hitet le nem tett, tölle semmi méltóságot, semmi kommandánságot, 's valami egyéb hivatalt el nem fogadott: hanem igazságosan vádolható a' azzal, hogy Frantzia országot és ennek Országlószékét fegyveres kézzel megtámadta légyen.

Végezetre magánosan tanátskozott az ítélőszék öt egész óráig ezen kérdés felett, hogy: bűnös-e Generális Drouot abban, hogy Frantzia országot 's ennek Országlószékét fegyveres kézzel megtámadta volna. Négyen úgy itéltek a' voksolók, hogy nem bűnös, hárman pedig hogy bűnös. — Feloldoztatván e' szerint Drouot a' vád alól, ekkor azt kívánta a' Királyi Prokurator, hogy még 24 óráig ne bocsáttassék ki Drouot a' fogházból, minthogy ő (a' Prokurator) az alatt Megvizsgálószék' eleibe akarja vinni a' processust, hanem tudta a' esvén a' Királynak a' dolog, azonnal parancsolatot adott a' Prokuratornak, hogy ne appelláljon. — Drouot más nap mindjárt a' Királyhoz ment, 's nem csak bebocsáttatott, hanem igen kegyesen is fogadtatott.

Már jó időtől fogva fenn forog a' két kamarák előtt a' Követek' kamarája' tagjainak választatását illető kérdés, és már nem egyszer felettébb heves és mérges vetelkedésekre szolgáltatott alkalmatosságot. Április 8-dikán oly lármás volt az e' felett való czivódás, hogy, mint némelly írók megjegyzik, a' revolúció' idejének azt a' szakaszát elevenítette fel a' közönség, emlékeztetésében, a' melyet nem kellene a' mostani képviselőknak az emberek' emlékeztetésében feleleveníteni. A' dolog röviden ennyiben áll: —

Tudjuk, hogy a' Constitúcióban csak igen közönséges határozás tétellett a' kép-

viselés' Systemájára nézve. Annyi meg van határozva, hogy a' Követek' kamarájának egy ötöd része minden esztendőnként ki-lépják, és hogy e' szerint ez a' kamara, öt esztendő alatt újuljon-meg, részenként; hanem a' mi tulajdonképpen a' választás' dolgát illeti; melly a' departamentek' foglalatossága, már ebben a' tekintetben sok bizonytalanságokat hagyott-fenn a' Constitu-túzió, hogy ezeket újabb törvények által a' két kamarák határozzák-meg. Ennyi-ben áll tulajdonképpen az a' tárgy, a' melly felett a' két kamarák már régen disputál-nak. Már írtuk, hogy a' Követek' kama-rája a' minap az egész dolgot meghatározta vala, de úgy, hogy abba is belé tsapott, a' minek most nem kellett volna kérdésbe is jöni, tudni illik, hogy a' Követek' ka-marája ne részenként újítassék-meg esztendőnként, hanem öt esztendő alatt egy-szer és egészszén, melynek a' lett volna a' következése, hogy a' mostani Követek ma-gokat öt egész esztendeig megerössíthették volna a' nemzeti képviselőségben. 'S éppen e' volt az a' pont, a' melly miatt a' Követek' kamarája a' maga czélzását el nem érhette, mivelhogy a' Pairek' kamarája nem egy-gyezett-meg benne. E' megesvén, a' Mi-nisterek által megizente a' Király a' dolgot a' Követek' kamarájának, és jóvállotta, hogy már most még valami esztendeig ezt a' tárgyat ne vegyék ismét vizsgálás alá. A' kamara nem fogadta-el ezen jóvállást, ha-nem a' helyet ismét biztosság' eleibe bo-tsátotta a' dolgot, hogy adja vélekedését. A' biztosság megkészítette a' maga véleke-dés, 's Aprilis' 8-dik napján elő akart vél-le állani. A' biztosság' Orátora volt Vil-lele. A' kamara' Elölülője Lainè azt mondotta neki, hogy a' laistrom szerint ezen ülésben a' Státus' jövedelmeit és köl-tégeit illető projektomnak az a' része kö-vetkezik, melyben a' vámokrol van szó. Egyéb eránt meg is van határozva a' kama-ra rendtartásai között, hogy az Elölülő sem-mi projektumrol való előadásnak vizsgálás'

alá való vétettetését meg nem engedheti, ha arról 24 órával előre nem tudósíttatik.

Forbin-des-Issarts nevű tag, hallván az Elölülőnek ezen szavait, egy-szeriben úgy eltüzesedett, 's minden mér-séklettségről úgy elfelejtkezett, hogy nem átalotta lehazuttolni az Elölülőt: Nem igaz, úgy mond, hogy ne tudta volna az Elölülő azt, hogy ezen előadása ma fog ezen ka-mara' eleibe terjesztetni. Az Elölülő meg-intette Forbint, azt mondván, hogy szabja a' rendhez magát — melyre For-bin még jobban felhevésedvén, azt fe-lelte, hogy ő csak az Elölülő' szavára néz-ve, és, ha csak az egész kamara által meg nem intetik, nem fogja magát a' rendhez tartani. —

Ezen szókra közönséges felindulás tá-madott az egész kamarában, a' melly így tartott néhány óráig, és mind addig, míg az Elölülő voksolás' alá nem botsátotta, hogy szükséges-e a' Választást illető biztosi elő-adást még az nap tanátskozás alá venni, vagy nem? A' vokok' felszámllátatásából úgy jött-ki a' dolog, hogy a' kamara szük-ségesnek ítélte lenni a' biztosi előadásnak még az napi felolvasatását; az Elölülő pe-dig kinyilatkoztatta, hogy ő annyira rossz-szúl lett, hogy az előlülést tovább telyes-séggel nem folytathatja, melyre nézve kér-te az Al-Elölülők közzül Bouviller ne-vűt, hogy vegye által helyette az Elöl-ülésnek munkáját. Bouviller azonnal felült az Elölülői székbe: Lainè pedig nagy felindulással oda hagyta a' kamarát.

Felolvasatván azután a' biztosság' elő-adása, a' jött-ki belőlle, hogy telyességgel semmit nem akar abból tudni, hogy a' ka-mara részenként újítassék-meg, 's hogy következésképpen annak egy ötöd része a' képviselőségből még ezen esztendőben ki-lépják. Ki van a' biztosság' előadásában világosan fejeztetve, hogy a' Választó Col-legiumok (a' departamentekben) egészszén úgy maradjanak, mint most vagynak, ad-dig, míg ezeknek állapotján a' kamarák még ezen folyó 1816-dik esztendőben vál-

toztatást nem tesznek: azonban előre meghatároztatik, hogy az említett Választó Gyűlések semmi egyéb választásra össze nem hívattatnak, hanem csak egy olyanra, melyet a Kamarának egészen való széllyel-ozslattatása szükségessé tehet.

Már most az a kérdés fordult elő, hogy elvégezzék-e a Státus' jövedelmeit 's költségét illető egész tanácskozást előbb, hogy sem az előadott biztossági vélekedést fontolás alá vegyék, vagy pedig haladék nélkül ezt az utolsót vegyék-fel. Nagy és lármázó többséggel meghatározta a' kamara, hogy halasztás nélkül ezt az utolsót, a' választás' dolgát vegyék elő, 's azt határozzák, hogy Apr. 10-dik napján tanácskozzanak felette, a' melly meg is esvén, némelly beszélgetések után, a' biztosság' javallásai 205 voksokkal 116 ellen meghatározattak. Nevezetesebb beszédet tartottak Gróf De-Cazes és Vaublanc Miniszterek, és Roux-de-Chatelet. Ezen utolsónak beszédjéből nyilván kitettzet, hogy az egész vélekedés' dolga ezen a' sarkon forog, hogy a' mostani képviselők nem akarnak változni öt esztendeig. A' többek között ezt is mondotta: Nékünk ezen esztendőben nem kell semmit változnunk; azt a' felséges lelket, a' melly most ezen kamarát élteit és eleveníti csak az által tartat-hatik-fenn, ha a' mostani tógok öt esztendeig megmaradhatnak; csak így törölhetünk-el minden visszaéléseket, mellyekhez eddig hozzájuk nem juthatunk." — Vaublancot a' mi illeti, réa nézve a' volt nevezetes, hogy ő Minister lévén most még is a' több Miniszterek' vélekedése ellen beszéllett: — „Én nyilvánosságosan kimondom vélekedésemet. Egy Ministernek ha szintén az Országlást illető tárgyakra

nézve mindenben egy forma lépéseket kell is tenni a' maga Collegaival: a' törvényhozást illető nagy gondolatokra nézve ugyan lehetnek neki is magános vélekedései. Itt van tehát az én vélekedésem: Én a' részenként való változást soha helyben nem hagytam, és az egész gyűlésnek egy-szersmind való megváltozását amannálöröké előbb betsültem.

A' Lainé nagy megboszszankodásának April. 8-dikán a' lett a' következése, hogy ő az Elölülésről egészen lemondott, és csak addig maradt-meg abban, 's pedig addig is csak a' Király' különös parantsolatjára, míg a' Státus ezen esztendőre való jövedelmeit és költségeit illető tanácskozások fognak tartani. Ezt a' Király' parantsolatot Aprilis' 9-dikén olvasta-fel Fő Minister Richelieu a' kamara' ülésében. Foglalatja, ez: — „Páris, April. 8-dikán. Elölülő Ur! Eleibe terjesztetem a' Királynak, hogy az Ur az Elölülésnek letételére határozta magát. Ő Felsege réam bízta, hogy kérjem az Urat, és ha szükséges lesz, a' Király' nevében parantoljam is, hogy az Ur az Elölülést, legalább a' Státus esztendei finantziáját illető tanácskozásoknak végéig, folytassa. Reméntem, hogy az Ur nem fogja a' Királynak ezen kívánságát megtagadni. —“ Richelieu.

Belgium.

A' Brüsseli újság szerint a' Frországban fekvő Prussus seregek' tsendessége nem sokáig tartott. Ismét néhány rendbéli verekedések történtek köztök, a' mellyert sok katonaság fogságra vitetett, 's azt kívánnya a' Prussus vezér a' Prantzia Prefektustól, hogy ők fenyttsék-meg a' bűnösnek találtató falusi lakosokat.

*Aprilis 21-dik napján adtak 100 Forint Huszas pénzért 347 forintot Váltotzé-
lában. Egy Császári aranyért 16 fl. 2 kr.*